

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 167/03-52

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. novembra 2003 v senáte zloženom z predsedu Jána Klučku a zo sudcov Alexandra Bröstla a Ľudmily Gajdošíkovej v konaní o sťažnosti Mgr. V. K., bytom K., zastúpenej advokátkou JUDr. O. Sz., P., vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 68/97 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Mgr. V. K. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 68/97 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Komárno p r i k a z u j e , aby v konaní sp. zn. 9 C 68/97 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Mgr. V. K. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie vo výške 40 000,-- Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Komárno p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Komárno j e p o v i n n ý nahradiť Mgr. V. K. trovy konania vo výške 8 800,-- Sk (slovom osemtisíc osemsto slovenských korún) na účet advokátky JUDr. O. Sz., P., do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 9. apríla 2003 doručené podanie Mgr. V. K. (ďalej len „sťažovateľka“), bytom K., ktorým namietala zbytočné priet'ahy v konaní Okresného súdu Komárno vedenom pod sp. zn. 9 C 68/97. Keďže po odstránení jeho vád (na základe výzvy ústavného súdu) podanie spĺňalo zákonom predpísané náležitosti sťažnosti podľa § 20 ods. 1 a § 50 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), sťažovateľka si zabezpečila aj požadované právne zastúpenie prostredníctvom advokátky JUDr. O. Sz., P., ústavný súd 10. septembra 2003 rozhodol o prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie. Z obsahu jej sťažnosti vyplynulo:

„Dňa 19. 12. 1995 som uzavrela Zmluvu o dielo s Vydavateľstvom NAP-NAP Kiadó spol. s r. o. Dunajská Streda, ul. Nám. slobody 1203, IČO 31442374 zastúpené p. B. L. (ďalej len dodávateľ) na prevedenie prác súvisiacich s vydaním publikácie Ha majd a szeretet (ďalej len Szeretet Könyve - Kniha lásky) s tým, že za hotové dielo podľa zmluvy sa bude považovať vytlačená kniha, podľa dohodnutých parametrov a cena hotového diela je 150.000,-- Sk. ...

Podľa uvedenej zmluvy som poštovou poukážkou uhradila zálohu vo výške 75 % dohodnutej ceny t. j. 112.500,-- Sk v dvoch častiach: dňa 20. 12. 1995 sumu 90.000,-- Sk, dňa 4. 4. 1996 sumu 22.500,-- Sk. ...

Dňa 22. 4. 1996 som prevzala od riaditeľa Vydavateľstva NAP-NAP Kiadó knihu Szeretet könyve - Knihy lásky v počte 1.000 ks s tým, že do 30. 4. 1996 uhradím zvyšok dojednanej sumy t. j. 37.500,-- Sk. ...

Po prevzatí predmetu diela a zaslaní niekoľkých publikácií sponzorom, som zistila, že knihy majú značné vady, ktoré závažným spôsobom ovplyvňujú obsah diela, ale i grafickú úpravu samotnej publikácie. Na vady bol upozornený dodávateľ prípisom p. advokáta zo dňa 3. 5. 1996 č. Ko-35/96 a bol požiadaný o odstránení väd dodaním náhradného tovaru za tovar vadný. Napriek tomu ma dodávateľ telefonicky zavolať, a vyzval na zaplatenie 37.500,-- Sk. Som to odmietla, nakoľko knihy sú nepoužiteľné a rozpadávajú, majú veľmi závažné nedostatky. Žiadala som o zníženie ceny diela, resp. o dodanie náhradného tovaru. Upozornila som ho aj na to, že moje práva budem uplatniť na súde. ...

Na uvedené oznámenie dodávateľ reagoval dňa 23. 8. 1996 podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu o zaplatenie 37.500,-- Sk s príslušenstvom na Okresný súd v Komárne. Odpor proti platobnému rozkazu č. 9 C 151/96 som podala na príslušný súd dňa 27. 9. 1996. ...

Nakoľko nedošlo k dohode účastníkov konania v roku 1997 bol podaný vzájomný návrh. ...

V roku 1999 bol vynesenej rozsudok Okresného súdu v Komárne, v ktorom súd návrh dodávateľa zamietal a zaviazal ho na zaplatenie 75.000,-- Sk s úrokom a uhradiť aj trovy konania. ...

Proti uvedenému rozsudku Okresného súdu v Komárne dodávateľ podal odvolanie v zákonom stanovenej lehote dňa 21. 1. 2000. ...

Krajský súd v Nitre so svojim uznesením č. 8 Co 61/00-103 dňa 28. 8. 2000 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil, a vrátil vec Okresnému súdu v Komárne na ďalšie konanie. ...

Okresný súd v Komárne dňa 16. 5. 2001 vyzval na predloženie kópií dokladov, časť ktorých už raz bola odovzdaná súdu, na zabezpečenie dôkazov, ako aj na predloženie súdu k nahliadnutiu 200 ks! spornej knižnej publikácie v pôvodnom balení. Na výzvu som reagovala prípisom zo dňa 23. 5. 2001 a odovzdala som súdu aj 200 ks kníh. ...

Zdalo sa mi, že konanie súdu je veľmi zdĺhavé, preto som sa obrátila na pána prezidenta republiky o pomoc. Dozvedela som sa, že mám právo podať sťažnosť na prieťahy v súdnom konaní. ...

Pre prietahy v konaní v tejto veci som dňa 4. 4. 2001 podala sťažnosť ministrovi spravodlivosti, ktorú však ministerstvo postúpilo na priame vybavenie Okresnému súdu v Komárne. Od predsedu súdu som dostala odpoveď, že moja sťažnosť bola neopodstatnená. ...

Nakoľko moje dielo sa zaoberá problematikou rómskej etnickej skupiny, obrátila som sa v tejto veci aj na splnomocnenca vlády SR na riešenie problémov rómskej menšiny. ...

Keďže som nedostala pomoc od nikoho, obrátila som sa na Kanceláriu prezidenta SR dňa 18. 12. 2001 ako aj na pána prezidenta SR dňa 21. 1. 2002. ...

Dňa 18. 4. 2002 bolo mi napísané oznámenie, že vec bude pridelená inému sudcovi, nakoľko konajúca sudkyňa nastupuje na MD ako aj upovedomenie o odročení pojednávania na neurčito. ...

Možno, podané sťažnosti a medializovanie uvedeného prípadu zapríčinili, že v tejto veci som bola predvolaná na Okresný súd Bratislava II, Drieňová 5, 827 02 Bratislava 212 na deň 28. 8. 2002. Od tej doby sa nič neudialo. ...

Okresný súd v Komárne do dnešného dňa vyniesol iba rozsudok, ktorý bol Krajským súdom v Nitre zrušený. Na to, aby zistil, že knihy rozpadávajú, sú nepoužiteľné, gramaticky nesprávne musela som dodať 200 ks kníh a znalcami, lektormi dokázať, že práca dodávateľa bola vykonaná veľmi nekvalitne. Hoci, každý, kto ovláda slovenský jazyk aspoň na úrovni tretej triedy základnej školy môže zistiť gramatické chyby, každý, kto nie je slepý môže vidieť, že knihy rozpadávajú a majú aj iné, veľmi závažné vady. Zdravý sedliacky rozum hovorí, že za nekvalitné dielo treba platiť menej. Na zistenie uvedených skutočností Okresnému súdu v Komárne nestačilo 6 rokov a 9 mesiacov.

Som presvedčená, že konaním Okresného súdu v Komárne bola porušená Čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého každý má právo aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Okresný súd v Komárne zbytočne ťahal čas, zbytočne mi ukladal zabezpečiť nové a novšie dôkazy, niekedy aj duplicitne.

Tvrdím, že konaním Okresného súdu v Komárne bol porušený aj čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd podľa ktorého každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietahov...

Skoro sedem rokov žijem s tým, že nemôžem odcestovať, aby som nepremeškala súdne pojednávanie, neišla som na zahraničnú dovolenku, aby som nepremeškala nijakú lehotu, ktorú súd určí na zabezpečenie najnovších dôkazov.

Za uvedené roky som sa zúčastnila všetkých súdnych pojednávanií, musela som trpieť, že dodávateľ hovorí nepravdy, niekedy aj o mojej osobe, prežila som veľmi ťažký psychický proces, sústavne som bola duševne šikanovaná.“

Na základe uvedeného sťažovateľka požiadala, aby ústavný súd v jej veci nálezom rozhodol takto:

„Žiadam aby Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze v zmysle § 56 ods. 1 Zákona č. 124/2002 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov vyslovil, že moje právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky bolo konaním Okresného súdu v Komárne porušené.

Žiadam ďalej, aby Ústavný súd v zmysle § 56 ods. 4 cit. zákona priznal pre mňa aj primerané finančné zadosťučinenie, ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch vo výške 300.000,- Sk, za každý rok omeškania od vrátenia veci Krajským súdom Nitra Okresnému súdu Komárno, ako aj za duševné šikanovanie počas súdneho konania.“

Na základe § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde sa k prijatej sťažnosti sťažovateľky 14. októbra 2003 vyjadril aj predseda Okresného súdu Komárno (Spr. 617/03), ktorý uviedol:

„Právna vec navrhovateľa: Vydavateľstvo NAP spol. s r. o. Dunajská Streda proti odporkyni: V. K., K. o zaplatenie 37.500,- Sk s príslušenstvom, došla na Okresný súd Komárno dňa 10. 9. 1996 a bola zapísaná podľa rozvrhu práce do registra „C“ pod sp. zn. 9 C 151/96. Dňa 13. 9. 1996 bol vydaný platobný rozkaz. Odporkyňa proti tomuto platobnému rozkazu podala v zákonnej lehote odpor, z ktorého dôvodu sa platobný rozkaz zrušil a dňa 4. 10. 1996 bol vytýčený termín pojednávania na deň 6. 11. 1996, na ktorý sa však účastníci konania nedostavili. Preto bolo pojednávanie odročené na termín 2. 12. 1996. Na tomto pojednávaní dňa 2. 12. 1996 odporkyňa podala vzájomný návrh, ktorým

žiadala zaplatenie 50 % zľavy z dohodnutej ceny 150.000,- Sk. Protižalobu súd pripustil do tohto konania na pojednávaní dňa 2. 12. 1996. Právny zástupca odporkyne v podaní zo dňa 3. 5. 1996 namietal, že ide o obchodnú vec, pretože vady diela, vytýkal v súlade s ustanoveniami Obchodného zákonníka, zároveň poukazoval aj na to, že zmluva bola uzatvorená v zmysle tohto zákona. Preto bola dňa 10. 1. 1997 vec prevedená do registra „Cb“ pod sp. zn. 15 Cb 39/97.

Prípisom zo dňa 20. 2. 1997 súd požiadal Okresný úrad odbor živnostenský a ochrany spotrebiteľa o zaslanie živnostenského oprávnenia odporkyne, pričom správa bola doručená súdu dňa 28. 2. 1997 a doplňujúca správa dňa 7. 3. 1997. Dňa 12. 3. 1997 bola vec prevedená späť do registra „C“, pod sp. zn. 9 C 68/97, z dôvodu, že podľa názoru sudkyne JUDr. V. P. nešlo o obchodnú vec. Následne bol vytýčený termín pojednávania sudkyňou JUDr. I. N. na deň 9. 4. 1997. Navrhovateľ sa potom mal k vadám, ktoré mu vytkla odporkyňa písomne vyjadriť do 10 dní, preto bol urgovaný dňa 3. 6. 1997, ako aj 22. 7. 1997. Napriek urgenciám takto neučinil, preto bol urgovaný termín pojednávania dňa 5. 9. 1997 na deň 17. 10. 1997, na ktoré sa právny zástupca navrhovateľa neustanovil, pričom svoju neúčast' ospravedlnil. Pojednávanie bolo odročené s tým, že do konania sa ustanoví znalec. Uznesením sp. zn. 9 C 68/97 zo dňa 25. 11. 1997 súd ustanovil znalca PhDr. F. P. Voči tomuto uzneseniu sa navrhovateľ dňa 16. 12. 1997 odvolal a spis bol predložený dňa 19. 1. 1998 na rozhodnutie Krajskému súdu v Nitre, ktorý uznesením sp. zn. 5 Co 34/98 zo dňa 30. 1. 1998 vo veci rozhodol o tomto odvolaní. Spis po rozhodnutí odvolacieho súdu bol vrátený Okresnému súdu Komárno dňa 18. 5. 1998. Po vrátení spisu, bol spis zaslaný súdnemu znalcovi dňa 26. 5. 1998. Nakoľko súdny znalec nepredložil v termíne stanovenom súdom znalecký posudok, bol výzvami a urgenciami zo dňa 9. 11. 1998, 10. 12. 1998, 15. 2. 1999, 16. 3. 1999, 15. 4. 1999 požiadaný a urgovaný, aby predložil vypracovaný znalecký posudok. Až vyjadrením zo dňa 19. 5. 1999 súdny znalec reagoval na výzvy a urgencie súdu. Uviedol, že nie je schopný znalecký posudok vypracovať. Následne bol stanovený dňa 3. 6. 1999 termín pojednávania na deň 30. 6. 1999, ktoré bolo odročené na deň 27. 9. 1999. Právny zástupca navrhovateľa JUDr. L. M. sa ospravedlnil, s poukazom na jeho povinnosti súvisiace s jeho funkciou v NR SR. Právna zástupkyňa odporkyne na pojednávaní 27. 9. 1999 žiadala, aby súd upustil od znaleckého dokazovania. Na tom istom pojednávaní, bola súdom vyzvaná na špecifikáciu a úpravu

petitu protinávru a na zaplataenie súdneho poplatku. Dňa 12. 9. 1999 bolo predložené súdu doplnenie vzájomného návrhu a návrh na zmenu petitu vzájomného návrhu a taktiež bol zaplatený súdny poplatok v kolkoch. Pojednávanie sa konalo dňa 25. 10. 1999 pričom bolo odročené na vyhlásenie rozsudku na deň 27. 10. 1999, kedy bol vyhlásený rozsudok vo veci samej. Rozsudok bol vypracovaný a vydaný dňa 19. 11. 1999. Proti tomuto rozsudku, v ktorom súd návrh zamietol a vzájomnému návrhu vyhovel, sa navrhovateľ odvolal dňa 13. 12. 1999 (odvolanie došlo súdu dňa 15. 12. 1999). Dôvody odvolania predložil právny zástupca navrhovateľa dňa 24. 1. 2000. Po doručení odvolania navrhovateľa odporkyni, súd spis predložil na rozhodnutie Krajskému súdu v Nitre dňa 10. 2. 2000. Z Krajského súdu v Nitre sa spis vrátil dňa 27. 11. 2000 s tým, že rozsudok Okresného súdu Komárno bol zrušený a vec sa vrátila na ďalšie konanie, pričom Krajský súd v Nitre tak rozhodol uznesením sp. zn. 8 Co 61/00 zo dňa 28. 8. 2000. V dôvodoch uznesenia odvolací súd poukázal na to, že v konaní nebol vypočutý konateľ navrhovateľa, nebol pripojený list odporkyňou, nebol zistený postup pri korektúre knihy odporkyňou a nebolo zisťované tiež, či všetky vydané publikácie majú odporkyňou tvrdené nedostatky. Odvolací súd ďalej poukázal na to, že následne na uvedené nedostatky súd prvého stupňa nijak nezdôvodnil dôvodnosť zľavy z ceny diela práve vo výške 75 %, t. j. z akých kritérií túto ustálil.

Termín pojednávania bol stanovený na deň 24. 1. 2001, kedy sa právna zástupkyňa odporkyne ospravedlnila a žiadala pojednávanie odročiť, nakoľko bola práceneschopná. Termín pojednávania bol odročený na deň 12. 3. 2001, potom opäť na deň 30. 3. 2001, kedy boli účastníci konania podrobne vypočutí v zmysle uznesenia odvolacieho súdu (KS Nitra). Dňa 11. 5. 2001 predložil navrhovateľ návrh na výsluch svedkov, ako aj ďalšie listinné dôkazy. Medzičasom odporkyňa podala v maďarskom jazyku podanie, ktoré bolo potrebné pretlmočiť do slovenského jazyka, preto toto podanie bolo zaslané tlmočníkovi Dr. E. V. Dňa 8. 6. 2001 podala podanie odporkyňa, aj množstvo ďalších listinných dôkazov. Medzičasom tlmočník pretlmočil podanie odporkyne a bolo priznané aj tlmočné. Nakoľko nebolo možné zistiť znalca, ktorý by bol schopný posúdiť vady vytknuté odporkyňou v knihe, ktorá bola predmetom zmluvy o dielo, dňa 2. 10. 2001 boli urobené dotazy na všetky krajské súdy, ako aj ministerstvo spravodlivosti, či v ich zozname súdnych znalcov sa nachádza znalec z odboru kníhviazačstva, alebo tlačiarensťva. Nakoľko prišli len negatívne správy, ako aj preto, že samotní účastníci takéhoto znalca zabezpečiť nevedeli súd zaslaný dňa 11. 2.

2002 účastníkom konania výzvu, či majú ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania. Právna zástupkyňa navrhovateľa dňa 18. 2. 2002, ako aj dňa 22. 2. 2002 predložila návrhy na doplnenie dokazovania, aj výsluchom svedkov, ktorých označila v podaní zo dňa 18. 2. 2002. Dňa 8. 3. 2002 bol vytýčený termín pojednávania na deň 6. 5. 2002. Právna zástupkyňa navrhovateľa požiadala o zmenu termínu z dôvodu neodkladnej zahraničnej cesty, preto bolo pojednávanie odročené na neurčito dňa 16. 4. 2002, nakoľko zákonná sudkyňa nastúpila na materskú dovolenku.

Opatrením predsedu Okresného súdu Komárno zo dňa 10. 5. 2002 bola vec pridelená z dôvodu dlhodobej neprítomnosti zákonnej sudkyne inému sudcovi Mgr. P. M. Odporkyňa listom zo dňa 14. 2. 2002, ktorý doručila súdu 17. 4. 2002 žiadala o výsluch ďalších 6 svedkov z Bratislavy. Dňa 24. 6. 2002 bol odoslaný spis Okresnému súdu Bratislava 2 za účelom výsluchu týchto odporkyňou označených svedkov. Od tej doby sa spis nachádzal na Okresnom súde Bratislava 2, pričom po návrate zákonnej sudkyne z materskej dovolenky jej bol v marci 2003 spis znova pridelený na vybavenie. Medzičasom bolo urgované vybavenie dožiadania urgenciami konajúcich sudcov zo dňa 23. 1. 2003, 26. 3. 2003, 22. 5. 2003, 28. 7. 2003, avšak na tieto urgencie Okresný súd Bratislava 2 vôbec nereagoval.

Dňa 19. 8. 2003 v rámci konania vo veci sťažnosti odporkyne (Spr. 1509/03 Okresného súdu Komárno), bolo zaslané vyjadrenie poverenej predsedkyne Okresného súdu Bratislava 2, v ktorom predsedovi Okresnému súdu Komárno oznamuje, že vo veci je stanovený termín výsluchu na deň 22. 8. 2003. Spis bol následne vrátený Okresnému súdu Komárno z dôvodu jeho predloženia Ústavnému súdu Slovenskej republiky, až po telefonickej urgencii podpredsedu Okresného súdu Komárno zo dňa 3. 10. 2003, ako čiastočne nevybavený.

Úkony, ktoré boli v tejto veci Okresným súdom Komárno vykonané a bližšie rozvedené, v tomto vyjadrení nespôsobili žiadne prieťahy, medzi jednotlivými úkonmi sú krátke lehoty, spis bol neustále v obehu, preto navrhujem, aby podanie odporkyne na ústavnom súde bolo odmietnuté, s tým, že prieťahy v tomto konaní zo strany Okresného súdu Komárno zistené neboli.“

Keďže obaja účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania, ústavný súd o sťažnosti sťažovateľky rozhodol bez jeho nariadenia.

II.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

Ústavný súd v prípadoch sťažností namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zohľadňuje svoju stabilnú judikatúru, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (II. ÚS 61/98), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným súdnym rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 26/95). K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až „právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prejednávanej veci.

S použitím uvedených kritérií ústavný súd preskúmal doterajšie konanie pred Okresným súdom Komárno vedené pod sp. zn. 9 C 68/97 a dospel k nasledovným záverom:

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, zo sťažnosti sťažovateľky, ako aj z vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil, že v konaní sp. zn. 9 C 68/97 pred Okresným súdom Komárno prebieha majetkový spor o návrhu na zaplatenie istiny 37 500,-- Sk s príslušenstvom a o vzájomnom návrhu (protinávrhu) sťažovateľky o zaplatenie 75 000,-- Sk istiny s príslušenstvom. V tomto spore mala sťažovateľka zaplatiť vydavateľstvu NAP-NAP Kiadó, spol. s r. o., Dunajská Streda 150 000,-- Sk za vydanú knihu, ktorej je autorkou. Po úhrade 112 500,-- Sk (ako zálohy) však po dodaní už vytlačenej publikácie sťažovateľka zistila jej závažné chyby tlačiarenskej, polygrafickej a viazačskej povahy, a preto sa protinávrhom z 29. novembra 1996 domáhala zľavy z dohodnutej kúpnej ceny vo výške 50 % dohodnutej ceny. Po právnej stránke vec nie je právne zložitá, hoci jej faktickú zložitosť nemožno vylúčiť, pretože v rámci konania vyvstala potreba posúdenia skutočností, ktoré si vyžadujú odborné znalosti, a teda nariadenia znaleckého dokazovania. Ako povaha veci, tak aj samotný predmet dokazovania však nesignalizujú jeho mimoriadnu organizačnú či technickú zložitosť, ktorá by mohla závažným spôsobom ovplyvňovať dobu súdneho konania. Celkovo možno uzavrieť, že pred Okresným súdom Komárno prebieha konanie, ktoré po právnej stránke zložené nie je, a hoci faktická stránka veci vyžaduje jej odborné posúdenie prostredníctvom znaleckého dokazovania, pri sústredenom postupe zákonného sudcu ju bolo možné rozhodnúť v primeranej lehote a za rešpektovania základných práv účastníkov konania podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky ako účastníčky súdneho konania (v pozícii odporkyne) pred Okresným súdom Komárno, toto bolo po celú doterajšiu dobu jeho konania aktívne a súčinnosťné a neprispelo k predĺženiu doby konania. Z vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil, že sťažovateľka sa zúčastnila buď osobne, alebo prostredníctvom svojho právneho zástupcu (zástupkyne) každého z nariadených pojednávaní, reagovala bez zbytočného odkladu na žiadosti súdu o dodanie podkladov nevyhnutných na jeho rozhodnutie, navrhovala dôkazy a svojimi sťažnosťami adresovanými Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ktoré boli postúpené Okresnému súdu Komárno) sa domáhala odstránenia zbytočných prietáhov v konaní o svojej veci.

3. Tretím kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval zbytočné prietahy v konaní, bol postup samotného Okresného súdu Komárno. Ústavný súd predovšetkým zoberal do úvahy, že konanie vo veci sp. zn. 9 C 68/97 začalo 10. septembra 1996, pričom do októbra 2003 v ňom ešte nebolo právoplatne rozhodnuté z dôvodov, ktoré zásadne nemôžu ísť na ťarchu sťažovateľky.

Hoci Okresný súd Komárno vo veci rozsudkom z 27. októbra 1999 rozhodol (tak, že návrh žalobcu zamietol a zaviazal ho odporkyni zaplatiť 75 000,- Sk s úrokmi), na základe odvolania navrhovateľa ho Krajský súd v Nitre 28. augusta 2000 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (8 Co 61/00), pričom v odôvodnení uviedol, že k jeho zrušeniu dochádza „z dôvodu jeho vydania na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu veci a tiež jeho čiastočnej nepreskúmateľnosti danej nedostatkom dôvodov (jeho odôvodnenia)“, takže súd prvého stupňa „doplní dokazovanie (v prípade potreby aj znaleckým dokazovaním) a svoje nové rozhodnutie aj zákonným spôsobom odôvodní“. Z vyžiadaného súdneho spisu potom ústavný súd zistil, že Okresný súd Komárno od začiatku konania až do 17. októbra 1997 (keď nariadil znalecké dokazovanie) postupoval v zásade plynulo, pretože po tom, ako sa vysporiadal so zaradením veci do obchodného alebo civilného registra (Cb, resp. C v období decembra 1996 až marca 1997), pripustil protinávrh sťažovateľky (2. decembra 1996) a opätovne vyzýval právneho zástupcu navrhovateľa na vyjadrenie sa k vadám publikácie označeným sťažovateľkou a tiež strany vyzýval na navrhnutie svedkov. Napriek tomu, že vo svojom uznesení o nariadení znaleckého dokazovania 25. novembra 1997 súd stanovil jeho úlohu tak, aby určil, „o aké vady sa jedná a či dielo zodpovedá záväznej technickej norme po všetkých stránkach“, a pre prípad, že vytknuté vady sú oprávnené, tiež „akú zľavu z kúpnej ceny, resp. z ceny za vykonanie diela navrhuje“, za znalca bol pribrán odborník z „oboru umenia“, ktorý nemal požadované odborné predpoklady na splnenie tejto úlohy. Spis bol u znalca od 4. júna 1998 do 21. mája 1999 a tento ho napokon Okresnému súdu Komárno vrátil bez toho, že by bol vôbec nejaký znalecký posudok vypracoval. Vychádzajúc z uvedeného Okresný súd Komárno preto vo veci rozhodol bez znaleckého posudku a v odôvodnení svojho rozsudku z 27. októbra 1999 argumentoval tým, že keďže znalec „nebol schopný zaujať zodpovedné stanovisko v tejto veci, súd netrval na vyhotovení znaleckého posudku, nakoľko v podstate sa jedná o vady, ktoré možno voľným okom

posúdiť“, pretože z nahliadnutia do knihy je nesporné, že táto „je nekvalitne prevedená, že sa celá rozpadáva, že vady vytknuté odporkyňou sú všetky voľným okom viditeľné“.

Obdobie, ktoré Okresný súd Komárno potreboval na vykonanie znaleckého dokazovania pred svojím rozhodnutím z 27. októbra 1999, ústavný súd posúdil ako zbytočné prieskumy v konaní, keďže ustanovenie kvalifikovaného znalca schopného odborne posúdiť skutočnosti nevyhnutné pre jeho rozhodnutie je vecou súdu, a preto jeho „nekvalitný“ výber nemôže ísť na vrub účastníka súdneho konania.

Po zrušení rozsudku prvostupňového súdu Krajským súdom v Nitre sa uskutočnili iba dve pojednávania (24. januára 2001 a 30. marca 2001) a hoci sa Okresný súd Komárno snažil nariadiť nové znalecké dokazovanie, ktoré by posúdilo kvalitu publikácie po technickej stránke, napokon sa v rámci dokazovania rozhodol vypočuť svedkov označených sťažovateľkou, ktorí však tiež nemali požadovanú technickú kvalifikáciu, hoci jej dielo by mohli posúdiť z umeleckej stránky. Súdny spis bol za účelom ich vypočutia 1. júla 2002 postúpený Okresnému súdu Bratislava II so žiadosťou o zápisničné vypočutie svedkov a za prítomnosti účastníkov konania. Na uvedenom súde sa nachádzal až do 10. októbra 2003, keď bol vrátený Okresnému súdu Komárno, avšak bez vybavenia. Ani tento spôsob dokazovania neprispel k zisteniu stavu veci a ústavný súd preto obdobie, počas ktorého sa vykonávalo, takisto posúdil ako zbytočné prieskumy v konaní sp. zn. 9 C 68/97.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd uzavrel, že v konaní sp. zn. 9 C 68/97 nebol Okresný súd Komárno od jeho začatia schopný prostredníctvom znaleckého dokazovania zistiť skutkový stav, na základe ktorého by mohol rozhodnúť, a tým odstrániť právnu neistotu sťažovateľky. Hoci účastníci konania sú povinní prispievať k tomu, aby sa dosiahol účel konania aj tým, že označia dôkazné prostriedky, v prípade, ak súd usúdi, že jeho rozhodnutie závisí od posúdenia skutočností, na ktoré treba odborné znalosti, tak menovanie znalca a zabezpečenie splnenia jeho úlohy riadnym spôsobom a v primeranej dobe je zásadne jeho vecou a nemôže ísť na vrub účastníkov konania. Uvedené sa týka aj návrhov účastníkov na vykonanie ďalších dôkazov. Berúc do úvahy nielen tieto skutočnosti, ale aj celkový doterajší postup Okresného súdu Komárno vo veci vedenej pod sp. zn. 9 C 68/97,

ústavný súd rozhodol, že v ňom došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

1. Keďže ústavný súd rozhodol, že postupom Okresného súdu Komárno v konaní sp. zn. 9 C 68/97 došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov. V dôsledku toho sa tiež zaoberal aj žiadosťou s'ťažovateľky o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia podľa čl. 127 ods. 3 ústavy. Uvedené ustanovenie uvádza: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadost'učinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

S'ťažovateľka požadovala primerané finančné zadost'učinenie vo výške 300 000,-- Sk, ktorú jej právna zástupkyňa odôvodnila takto:

„Moja klientka má umelecký talent. Maľuje krajinky, pekné portrety, píše krásne rozprávky. Ako umelkyňa je veľmi citlivá a otvorená, ako učiteľka veľmi svedomitá a pedantná, ako človek čestná. Veľmi ťažko znášala preto nepravdy a polopravdy prednášané žalobcom na súde, opakujúce sa dotazy sudcu, odročenia pojednávania, zbytočné priet'ahy v súdnom konaní. Dlhé roky sa neopovážila ani odcestovať na dovolenku k priateľom a rodine, vždy chcela byť pre súd zastihnuteľná. Bola duševne šikanovaná, nemala pokoj. Pre ňu súdne konanie znamenalo veľmi ťažký psychický proces možno aj preto, lebo všetok ušetrených peňazí ako aj sponzorské dary investovala do vydania Knihy lásky dúfajúc, že sa tieto rýchlo vrátia. Žiaľ, peniaze už ôsmy rok ležia ľadom, prinášajú úžitok iným. Nedá sa vedieť, kedy bude vyneseny rozsudok Okresného súdu v Komárne, i napriek tomu, že vec bola vrátená na ďalšie konanie ešte v roku 2000. Odvtedy sa

nekonalo ani jedno pojednávanie. Nečinnosť súdu zapríčinila u mojej klientky nielen finančné, ale aj psychické problémy. Možno, mali vplyv aj na to, že v auguste t. r. sa potkla vo vlastnom byte tak, že sa jej zlomila pravá ruka a ľavá noha.“

Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody.

V dôsledku toho (a aj vzhľadom na dobu nečinnosti) považoval preto za potrebné rozhodnúť aj o náhrade nemajetkovej ujmy, ktorá sťažovateľke v dôsledku toho vznikla, a to priznaním primeraného finančného zadost'učinenia. Vzhľadom na celkovú dobu konania Okresného súdu Komárno poznačenú zbytočnými priet'ahmi (nečinnosťou) vo veci vedenej pod sp. zn. 9 C 68/97 a berúc tiež do úvahy skutočnosť, že sťažovateľka sa o predĺženie tejto doby nijako nepričinila, a zohľadňujúc tiež konkrétne okolnosti prípadu rozhodol, že sumu 40 000,-- Sk možno považovať za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

2. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania, ktoré vznikli právnej zástupkyňi sťažovateľky advokátke JUDr. O. Sz., ktoré vyčíslil sumou 8 800,-- Sk (§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), pričom vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2002, ktorá bola 12 811,-- Sk. Náhrada bola priznaná za dva úkony po 4 270,-- Sk a 130,-- Sk režijný paušál.

Trovy konania je Okresný súd Komárno povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2003